

baysede mig slet ikke, for naar disse samme Medlemmer selv udtale i Betænkningen, at de i og for sig teoretisk taget godt kunne billige Lovforslaget — eller som et af de samme Medlemmer udtrykte sig principielt ikke havde noget derimod —, men det var paa Grund af den Stemning, der var ude i Befolkningen, at de havde taget den Stilling, de tog, og stillet deres Ændringsforslag, saa kan jeg godt forstaa, at de Oplysninger, jeg tog ud af selve de indkomne Andragender, eller som grundede sig paa personlige Erfaringer fra min Side, kom dem lidt ubekvemt. Det kunde jeg godt forstaa. Derimod er der en anden Ting, jeg ikke forstaaer. I Betænkningen sige vi udtrykkeligt, at vi ikke kunne tillægge de fremkomne Adresser den Betydning, Flertallet synes at tillægge dem. Dermed have vi ikke sagt, at vi ikke tillægge dem nogen Betydning, men det var for os ikke Hovedsagen. Hovedsagen for os var, at det Ændringsforslag, Udvalgets Flertal stiller, fandt vi utilfredsstillende. Vi nævnedes et Par Grunde dertil og særlig da den, at vi finde, at Flertallets Ændringsforslag alligevel slet ikke afhjælper de uheldige Forhold, der foreligger. Det vilde for os ikke være andet end en ny Klud paa et gammelt Klædebon, og derfor ville vi ikke have noget med det at gøre; det vil ikke hjælpe Kirken til den Stilling, den bør have, det vil ikke hjælpe Befolkningen til den Stilling, den med Rette kan fordre at indtage over for Præsterne. Det var vort Hovedhensyn. At det andet faldt ærede Medlemmer ubekvemt, forstaaer jeg godt, men jeg forstaaer ikke, at de ikke sagde det ligefrem. De tillægge Adresserne saa stor Betydning, at det var Hovedsagen. Der staaer ogsaa i Betænkningen, at de have haft Betænkelighed ved, hvordan de skulle stille sig til Lovforslaget, men nu vare de bestemt overbeviste om, at Folket var imod det. Men disse Adresser repræsentere kun en lille Del af Befolkningen. Naar et af de ærede Medlemmer sagde, at mine Udtalelser gik ud paa at sætte Underskriverne og Adresserne i anden Klasse, saa er det en Fejltagelse; jeg klassificerede ikke, men jeg kunde vende det om og sige, at naar en saa lille Del af Folket som Underskriverne af Adresserne skal være afgørende, saa er det os, der ere stemte for Lovforslaget, der blive satte i anden Klasse.

Jeg skal kun føje til, at jeg maa med det Syn, Mindretallet har paa Sagen, tilraade at stemme mod Flertallets Ændringsforslag.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (J. C. Christensen): Det er ikke mange Bemærkninger, jeg har at gøre til, hvad der er fremkommet, siden jeg sidst havde Ordet i denne Sag. Den ærede Ordfører (Breinholt) sagde forleden Dag, at jeg havde fremstillet Sagen saaledes, at jeg havde sagt: Regeringsforslaget er en Frihedslov, men Flertallets Ændringsforslag en Tvangslov. Nu er imidlertid Rigsdagstidenden trykt, og den ærede Ordfører har vel læst min Tale og set, at dette har jeg slet ikke sagt. Jeg har fremstillet Regeringsforslaget som en Frihedslov i Modsætning til den nuværende Tilstand, der er en Tvangstilstand baade for Præsterne og for Folkekirkens Medlemmer. Det er Tvang fuldt ud, medens det, Regeringsforslaget vil, er Frihed i Folkekirken, Kirken skal være ganske fri for de Ulemper, den har. Om Flertallets Ændringsforslag siger jeg derimod, at det søger at løse Vanskelighederne uden at løse dem, det afskaffer nogle Vanskeligheder og giver os andre i Stedet. Thi det er ganske upaatvivleligt, at Stillingen er den, at disse borgerlige Forhold, Ægteskabet vedrørende, ere førte ind i Kirken i Statskirketiden. Forud for den rene Statskirketid havde vi ikke borgerligt Ægteskab ført ind i Kirken, Reformatorerne holdt ikke paa, at det borgerlige Ægteskab skulde indføres i Kirken. Martin Luther saa ikke saaledes paa den Sag, at Ægteskabet var noget, som Kirken skulde befatte sig med, — han sagde jo selv om Ægteskabet, at det var „ein weltliches Ding“, — og i den augsburgske Konfession i Artikel 16, der har til Overskrift: Om borgerlige Forhold, siges det, at de Kristne have Lov til at give sig af med borgerlige Ting, til at fælde Dom efter Loven, gøre Krigstjeneste, slutte Handel, have Ejendom, aflægge Ed, indgaa Ægteskab. Her nævnes dette altsaa udtrykkelig som en borgerlig Ting. Hvad Martin Luther hævdede var, at et Ægteskab, naar det var indgaaet, skulde velsignes i Kirken, at Kirken skulde give sin Velsignelse til Ægteskabet. Det var ogsaa det, vore første lutherske Præster arbejdede paa. Naar Peder Plade, den første lutherske Biskop, rejste rundt paa Sjælland, advarede han imod, at de, som vare givne tilsammen hjemme, ikke offentlig vedkendte sig deres Ægteskab, ved at de søgte Velsignelse i Kirken. Forud for de Tider var det saaledes, at Ægteskabets borgerlige Side var Kirken helt uved-